

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-11

Diarienummer 0240/22

Handläggare

Martin Maros

Telefon: 031-368 22 15

E-post: martin.maros@ioff.goteborg.se

Svar på Göteborgsförslag 12578 – konstgräsplan på Vrångö

Förslag till beslut

1. Idrotts- och föreningsnämnden beslutar att Göteborgsförslag 12578 genomförs enligt förvaltningens förslag
2. Förvaltningsdirektören får i uppdrag att teckna alla erforderliga avtal för nyetablering av en mindre konstgräsyta på Vrångö enligt förslaget i detta tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Idrotts- och föreningsnämnden gav vid sitt sammanträde den 20 juni 2022 i uppdrag åt förvaltningsdirektören att ytterligare bereda Göteborgsförslag nummer 12578, i vilket förslagsställaren önskar att det anläggs en mindre konstgräsplan på Vrångö. Som argument för förslaget lyfts barn och ungas möjlighet till spontana fysiska aktiviteter och önskemål från områdets barn och unga.

Fysisk aktivitet är en viktig faktor för att främja hälsa och det är särskilt viktigt att barn och unga uppmuntras till rörelse. På Vrångö finns det emellertid få ytor där barn och unga kan bedriva spontanaktiviteter, vilket kan begränsa deras möjligheter att vara fysiskt aktiva. En ny mindre multiarena på Vrångö skulle bidra till att skapa en mer god hälsa i staden genom att erbjuda fler möjligheter för barn och unga att vara röra på sig och ha roligt. En multifunktionell yta för spontana aktiviteter blir mer fördelaktigt än en traditionell liten konstgräsplan, eftersom det skulle möjliggöra en större variation av aktiviteter på ytan.

Sammanfattningsvis bedömer idrotts- och föreningsförvaltningen att behovet av spontanytor på Vrångö bör tas hänsyn till i stadens framtida investeringsplanering. Idrotts- och föreningsförvaltningen bedömer att det finns ett behov av spontanytor på Vrångö.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En mindre multiarena på 20x39 meter med belysning kostar mellan 3-5 miljoner kronor att bygga, inklusive markarbete. Driftkostnader beräknas till ungefär 100 000 kronor årligen. Idrotts- och föreningsnämnden har medel i investeringsplaneringen för att genomföra investeringen.

Förutom det årliga driftunderhållet, kommer det vara nödvändigt att byta ut konstgräsytan efter 10-15 år. Detta kommer att kräva en investering på cirka 1-2 miljoner kronor. Förvaltningen är restriktiv i sin bedömning om en ny konstgräsplan, eftersom det innebär både kortsiktiga och långsiktiga kostnader.

Investeringar i spontanytor är också förenade med både investeringskostnader och driftskostnader för idrotts- och föreningsnämnden. Förvaltningen har inte nyligen byggt några liknande aktivitetsytor så det finns inga jämförande investeringskostnader. Förvaltningen har emellertid byggt en lite större spontan bollyta utan sarg som blev klar i april 2023, och investeringskostnaden för denna uppskattas till cirka 4,5 miljoner kronor (justerade till 2023 års nivå).

Bedömning ur ekologisk dimension

Under de senaste åren har Göteborg satsat stort på att utveckla konstgräsplaner både för spontan som föreningsverksamhet för att möta det ökande behovet i staden.

Konstgräsplaner är populära då de möjliggör spel året runt och betydligt fler speltimmar per plan jämfört med naturliga gräsplaner. Konstgräsplaner har emellertid identifierats som den näst största kvantifierbara källan till utsläpp av mikroplaster i Sverige. I Göteborg finns det idag 75 konstgräsplaner i olika storlekar som används av föreningsverksamhet i första hand.

En av nackdelarna med konstgräsplaner är att insatser ständigt krävs för att förhindra spridning av mikroplaster. Detta är resurskrävande men nödvändigt för att inte bidra till spridning av mikroplaster som utgör hot mot miljön. Mikroplasterna bryts inte ner och sprids därför i ekosystemen. För att minska påverkan på miljön bör förvaltningen vara restriktiv i bedömningen av byggnation av nya konstgräsplaner med infill av gummigranulat och värna om god kvalitet på befintliga planer. Kostnader för hela livscykeln, inklusive underhåll och miljöpåverkan, måste beaktas. Förvaltningen bedömer att staden idag är relativt väl försedd med bollplaner till föreningsverksamhet och behöver framöver förse staden med fler aktiva infillsfria spontanytor. Det är viktigt att ta hänsyn till både spontan som föreningsverksamhet och miljöpåverkan för att hitta en balanserad lösning för framtida konstgräsplaner.

Att värna om miljön samtidigt som man möjliggör för fysisk aktivitet är en viktig utmaning för staden. Genom att vara restriktiv i bedömningen av nya konstgräsplaner och samtidigt förse staden med fler aktiva spontanytor kan man hitta en balanserad lösning för framtida planer av idrottsanläggningar. För att minska de negativa konsekvenserna ur den ekologiska dimensionen är en etablering av en multifunktionell bollspelsyta utan fyllning av exempelvis gummigranulat ett bättre alternativ än en traditionell konstgräsyta för att fylla det syfte som Göteborgsförslaget beskriver.

Bedömning ur social dimension

Fysisk aktivitet är en viktig faktor för att främja hälsa och det är särskilt viktigt att barn och unga uppmuntras till rörelse. På Vrångö finns det emellertid få ytor där barn och unga kan bedriva spontanaktiviteter, vilket kan begränsa deras möjligheter att vara fysiskt aktiva. För närvarande spelas fotboll på Vrångö på områdets föreningsplan, som saknar belysning och ägs av Vrångö IF. Det finns också en tennisplan och två paddelbanor samt lekplatser i området. Men för att locka fler barn och unga till fysisk aktivitet behövs fler alternativ.

Erfarenheter från andra spontanidrottsplatser visar att dessa vanligtvis attraherar främst pojkar. För att också locka flickor till fysisk aktivitet är det viktigt att planen har möjligheter för aktiviteter som exempelvis handboll och basket, två idrotter som är populära bland både flickor och pojkar. En mindre multiarena där flera aktiviteter är möjliga kan därför vara ett bättre alternativ på Vrångö för att skapa många alternativ till aktivitet. Ytan behöver också förses med belysning för att skapa översiktlighet, stärka tryggheten och möjliggöra användning stora delar av året.

Det är också viktigt att skapa miljöer som ökar känslan av sammanhang och som är kostnadsfria för barn och unga att använda. I PEP-rapporten som publicerades förra våren undersöktes barn och ungdomars hälsovanor i Sverige, och över 9000 barn och ungdomar i åldrarna 4-17 år svarade på frågor om hur de tränar och rör på sig, vad de äter och hur faktorer runt omkring barnen påverkar deras levnadsvanor. Endast 2 av 10 barn når den rekommenderade mängden fysisk aktivitet. Tonårsflickor är den grupp där lägst andel når rekommendationen. Genom att erbjuda fler möjligheter till fysisk aktivitet på Vrångö kan man främja både hälsa och samhälle. En spontanyta med flera aktiviteter skulle kunna vara ett viktigt steg i den riktningen.

Samverkan

Detta ärende har inte varit föremål för facklig samverkan.

Bilagor

1. Göteborgsförslag 12578 – spontanplan på Vrångö
2. Karta över föreslagen plats
3. Protokollsutdrag idrotts- och föreningsnämnden 2022-06-20, diarienummer 0240/22

Ärendet

Idrotts- och föreningsnämnden beslutade på sitt sammanträde 2022-06-20 § att ge förvaltningen i uppdrag att utreda Göteborgsförslag 12578 vidare. Idrotts- och föreningsnämnden har nu att ta ställning till förvaltningens förslag, vilket innebär att Göteborgsförslaget genomförs.

Beskrivning av ärendet

Förslagsställaren bakom Göteborgsförslaget önskar att förvaltningen bygger en mindre konstgräsplan, motsvarande en storlek för femmannaspel, på Vrångö. I förslaget har förslagsställaren tagit fram tre olika förslag på lämpliga platser för en etablering av konstgräsyta. Idrotts- och föreningsförvaltningen ansvarar inte för någon mark på Vrångö i dagsläget utan den utpekade marken förvaltas av exploateringsförvaltningen (tidigare fastighetskontoret).

I Göteborgsförslaget beskrivs en traditionell konstgräsyta främst för fotbollsspel, men som genom en konstgräsetablering är möjlig att nyttja under in princip hela året till skillnad från ytor med naturgräs. Förvaltningen ser att behovet bakom förslaget går att tillfredsställa på flera olika sätt, där en mer multifunktionell yta för spontant bollspel också skulle kunna skapa en bredare palett av aktiviteter och idrottsutövande.

Samverkan med andra förvaltningar

Efter samråd med exploateringsförvaltningen avstyrktes två av de föreslagna platserna, men det tredje alternativet bedömdes som möjligt att genomföra. Det aktuella området ligger bredvid en förskola vilket ger fördelar med samnyttjande eftersom det kan bidra till att förbättra verksamhetens utemiljö på dagtid. För närvarande används platsen som en spontan öppen aktivitetsyta, men den är inte anpassad för detta ändamål.

Stadsmiljöförvaltningen har en lekplats med temat ”hamnen och havet” på Vrångö. Lekplatsen rustades upp under 2022 och innehåller ett relativt brett utbud för områdets yngre barn. Stadsmiljöförvaltningen är positiva till en etablering av en mindre konstgräsyta på Vrångö som komplement till den befintliga lekplatsen.

Idrotts- och föreningsförvaltningen har beviljats en kommunintern markupplåtelse på Vrångö som fortgår under den tid den behövs, till en årlig kostnad av 3000 kronor årligen.

Förutsättningar och demografi på Vrångö

Vrångö är den sydligaste av de året runt-bebodda öarna i skärgården. Ön är känd för sin vackra natur och ypperliga badmöjligheter. Omgivningarna bjuder på en blandning av halländska sandstränder och bohuslänska klippstränder. På Vrångö bor det ungefär 400 personer året om och under vår och sommarmånaderna växer befolkningstalet med upp till 1600 personer utöver de som turistar och besöker ön.

På Vrångö finns det möjlighet till spontant bollspel på en naturgräsplan utan elljus som föreningen Vrångö IF äger själva. Om ungdomarna vill vara aktiv i fotbollsföreningen Vrångö IF så spelar alla barn upp till 16 år i en förening som heter Södra skärgården IK tillsammans med ungdomar från Donsö och Styrso. På Vrångö finns det inga möjligheter till spontanfotboll under vår och höst.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar förslagsställarens beskrivning av att en yta för spontana aktiviteter skulle främja såväl boende som besökarens möjlighet till fysisk aktivitet på Vrångö. Givet de unika förutsättningar som det innebär att bo på södra skärgårdens sydligaste ö finns argument för att etablera anläggningar trots att befolkningsstorleken inte är så stor. Ur ett barnperspektiv är det rimligt att lokalsamhället också kan ge vissa förutsättningar för en aktiv fritid och fysisk aktivitet. Att ha en aktiv fritid bör vara enkelt för stadens invånare i alla åldrar. För att uppnå detta är det viktigt att det finns platser för spontan lek, motion och gemenskap i form av näridrottsplatser och aktivitetsytor i Göteborg. För att säkerställa en rättvis fördelning av förutsättningarna är det nödvändigt att utbudet av aktiviteter ökar i alla områden när staden växer. Genom att skapa en aktivitetsyta på Vrångö kan invånare och besökare få en bättre möjlighet att röra på sig och ha en aktiv fritid samtidigt som det kan stärka attraktionskraften på ön.

För att ge så breda förutsättningar som möjligt till fysisk aktivitet är förvaltningens förslag att ytan inte begränsas till fotboll utan att en multifunktionell yta, så kallad multiarena, etableras. I staden finns flera exempel på till exempel bollbingar där olika typer av bollsporter kan utövas, såväl spontant genom lek som organiserade aktiviteter genom föreningslivet. Förvaltningens förslag att ytan inte ska kunna bokas utan ska nyttjas spontant. Nya platser och aktiva uterum är viktiga för de barn och unga som inte deltar i föreningslivet eller som känner att de inte passar in i de mer traditionella sporterna. Därför är spontanytor och icke organiserade aktivitetsytor allt viktigare i dagens samhälle. Detta innebär också att det är nödvändigt att ha ytor och miljöer som är anpassade för spontan och icke organiserad aktivitet, snarare än fler bokningsbara konstgräsplaner.

I nämndens investeringsplan finns medel avsatta till att utveckla idrottsområden och skapa fler funktioner vid sidan om de stora anläggningarna.

Johan Sävhave

Lotta Lidén Lundgren

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Utveckling & ekonomistyrning